

PROGRAMI I LËNDËS SË TEATRIT DRAFT

SHKALLA E DYTË DHE E TRETË

Qershor 2014

Përmbajtja e Programi

I.	Hyrje	5
II.	Korniza konceptuale e programit.....	7
1.	Qëllimet e programit të teatrit.....	10
2.	Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës	10
3.	Lidhja e teatrit me temat ndërkurrikulare	13
4.	Lidhja e teatrit me fushat e tjera kurrikulare.....	14
5.	Kompetencat e lëndës dhe tematikat e saj	Error! Bookmark not defined.
6.	Ndarja e peshave për tematikë për secilën klasë.....	19
III.	Përmbajtja e shkallës së dytë dhe të tretë.....	20
1.	SHKALLA E DYTË	20
1.1	Tematika : Gjuha dhe komunikimi teatror.....	21
1.2	Tematika: Teknika dhe procese teatrore	22
1.3	Tematika: Historia, teatri dhe shoqëria.....	25
2.	SHKALLA E TRETË.....	28
2.1	Tematika : Gjuha dhe komunikimi teatror.....	Error! Bookmark not defined.
2.2	Tematika: Teknika dhe procese teatrore	Error! Bookmark not defined.
2.3	Tematika: Historia, teatri dhe shoqëria.....	Error! Bookmark not defined.
IV.	Udhëzime metodologjike	43
V.	Udhëzime për vlerësimin	44
VI.	Materiale dhe burime mësimore.....	46

Tabelat dhe diagramet

Digrama 1: Korniza konceptuale e programit.....	9
Digrama 2: Rezultatet e të nxënit të komptencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së teatrit për shkallën e dytë dhe të tretë... 12	
Digrama 3: Lidhja ndërmjet teatrit dhe fushave të tjera.	15
Digrama 4 : Kompetencat e lëndës dhe tematikat e lëndës.	17
Tabela 1: Kompetencat e lëndës, përshkrimi dhe realizimi i tyre nëpërmjet tematikave të lëndës	18
Tabela 2: Orë të sugjeruara për çdo tematikë.....	19

GRUPI I PUNËS

Anxhela Hoxha (Çikopano)

Majlinda Hala

Fusha e arteve është pjesë e rëndësishme e kurrikulës në të cilën përfshihen aspekte të kulturës materiale, shpirtërore, artistike, intelektuale dhe emocionale, ku ndërveprojnë kultura dhe shoqëria.

Mësimi i arteve u afron nxënësve mundësi për të zhvilluar të kuptuarit e koncepteve dhe zhvillimin e njohurive artistike përmes kuptimit të tyre nëpërmjet mjeteve shprehëse si: tingujve, ngjyrave, fjalës, lëvizjeve, të cilat mësohen, formohen dhe kultivohen përmes teknikave dhe proceseve artistike, nëpërmjet zbulimit dhe praktikës artistike, të cilat nxitin të mësuarit konkret të artit, gjatë procesit mësimor në shkollë dhe në jetën e përditshme. Artet ndihmojnë në zhvillimin e kompetencave që u shërbejnë individëve në aspektin personal, social dhe ekonomik dhe që lidhen me çështje lokale, kombëtare dhe globale. Kompetencat që zhvillon fusha e arteve në të gjitha shkallët kontribuojnë në arritjen e kompetencave kyç, në funksion të të nxënësve gjatë gjithë jetës. Fusha e arteve zhvillohet përmes lëndëve: *art pamor, muzikë, kërcim dhe dramë* si lëndë të detyrueshme në **shkallën 1, shkallën 2 dhe shkallën 3**. Fusha e arteve **në shkallën e parë** fokusohet në ndërgjegjësimin e nxënësve për njohjen e dukurive, fenomeneve, objekteve dhe situatave artistike në mjedisin që ata i rrethon. **Në shkallën e dytë dhe të tretë**, fusha e arteve fokusohet në aftësimin e nxënësve në vëzhgimin, reflektimin, komunikimin dhe përdorimin e informacionit nga burime të ndryshme. Artet janë konceptuar në funksion të të nxënësve gjatë gjithë jetës dhe mundësitë e nxënësve për të njohur gjuhën artistike të arteve, për të realizuar, për të prezantuar punë të ndryshme artistike, për të vlerësuar veprat e arteve të ndryshme. Artet stimulojnë ndërgjegjësimin trupor, ushqejnë imagjinatën dhe kontribuojnë në zhvillimin e vetëbesimit, ndihmojnë në krijimin dhe zhvillimin e vetëdijes dhe identitetit kombëtar, nëpërmjet elementeve dhe vlerave artistike kulturore të trashëgimisë sonë kombëtare si dhe në pasurimin e botëkuptimit të nxënësve.

I. Hyrje

Teatri është një nga artet më të vjetra në botë dhe , sado që deri në fillim të shekullit të shkuar ishte parë si një art që përmblihte bashkë fjalën e interpretuar, muzikën, artet pamore dhe të tjera elemente artistike, antropologët dhe shkollat moderne të teatrit e shohin gjithmonë e më shumë këtë art si një rrjedhje të natyrshme njerëzore, e cila rrjedh drejtpërsëdrejti nga rituali. Njeriu ka një nevojë të brendshme për të shkuar tek teatri, ai ka nevojë të krijojë art me trupin e zërin e tij dhe një realitet artistik ku të shfaqë probleme madhore, si një mjet spastrimi ose argëtimi të mirëfilltë, ai ka nevojë ta shohë botën me sytë e tjetrit dhe të shpërndajë mesazhe përmes fjalës së përpunuar artistike. Teatri ka qenë gjithmonë i lidhur ngushtë me zhvillimin njerëzor, në cilëndo fazë të zhvillimit shoqëror apo në çfarëdo terreni kulturor. Ai gjithmonë ka qenë pjesë e proceseve historike, duke u lidhur ngushtë me politikën, filozofinë, psikologjinë dhe artet e epokave të ndryshme historike.

Këto tipare të teatrit e bëjnë atë të jetë sa i natyrshëm për të gjithë, aq edhe i ndërlikuar kur është në formën e tij më të zhvilluar, ndaj kur ndërthuret me proceset e arsimit është një ndihmë e madhe për kulturën e secilit individ dhe të shoqërisë në përgjithësi. Një nxënës që e njeh teatrin di ta vlerësojë dhe do ta vlerësojë atë edhe në të ardhmen, ai është në gjendje të marrë mesazhet e dhura dhe emocione të plota kur ndjek një shfaqje, madje një takim që në vogëli me teatrin ndez në individë të caktuar edhe dëshirën për t'u marrë me teatër, në një kohë kur kjo prirje nuk nxitet në asnjë formë tek të rinjtë, përveçse nga familja.

Njohja e teatrit mbart një vlerë të madhe në zhvillimin e personalitetit të nxënësve, të aftësisë së tyre për të punuar në grup, për të konsideruar mënyrën si e sheh botën tjetri, për të folur në mënyrë të denjë në publik dhe për të zhvilluar prirjet e tyre artistike, krijuese e kritike.

Një aspekt tjetër i rëndësishëm është lidhja e teatrit me të gjitha lëndët e tjera brenda fushës së arteve dhe fushat e tjera të kurrikulës, si dhe me temat ndërkurrikulare, me qëllim që të zotërohen sa më mirë *kompetencat kyçe*. Teatri është emëruesi i përbashkët i një sërë elementesh artistike: letërsisë (lënda që interpretohet), pikturës (skenografi, kostume), muzikës, ndriçimit,

imazheve pamore, etj. Për këtë arsye ka nevojë për marrjen e disa njohurive themelore që lidhen me këto elemente dhe me tipare të tjera të veçanta të interpretimit artistik, duke i bërë nxënësit të vetëdijshëm për këtë gjini artistike dhe duke zgjeruar njohuritë e tyre.

Veprimtaritë e ndryshme teatrore e çojnë nxënësin të interpretojë teknikisht e me shije materiale të ndryshme letrare, të përdorë aftësitë e tij fizike e krijuese për të përcjellë mesazhe, për të krijuar karaktere dhe realitete artistike që ngrihen në një shkallë më lart se realiteti.

Teatri, duke qenë specifik, kërkon disa dije bazë për ta kuptuar dhe shijuar, pra është një lëndë që nuk mund të ofrohet që në fazat e para të fëmijërisë. Në moshën 11-12 vjeçare, kur fëmija po del nga loja, po hyn në adoleshencë dhe po krijon personalitetin e tij në shoqëri, ai po kalon faza që ngjasojnë shumë me një rol skenik, ku fëmija përpiket të ruajë tiparet e tij, por edhe të përshtatet me ambientin që e rrethon. Kjo është mosha kur fëmija fillon të krijojë qëndrimet e tij ndaj botës dhe filozofive në botë dhe teatri është mjete më i mirë që i tregon lidhjen mes lojës fëminore e ritualit primitiv, drejt një arti e mardhënieje më të ndërlikuar siç është tetari dhe mundësia krijuese që të jep ai duke përdorur gjithë kapacitetin njerëzor të fjalës, trupit dhe gjinive të ndryshme krijuese. Nëpërmjet këtyre orëve fëmija mëson edhe konceptet bazë si *përqendrimi, artikulimi i fjalëve, fuqia bindëse e tyre (oratoria dhe të folurit publik), besimi në lojë si aktor, hapësira artistike, fuqia artistike për të përcjellë mesazhe dhe për shpalosur atë që kemi brenda vetes, konvencionit artistik.*

Duke e përjetuar teatrin nga vetë skena, ai do të fillojë të vlerësojë edhe më mirë këtë lloj gjinie, *kënaqësinë* që marrim prej teatrit dhe do të ketë një gjykim kritik ndaj punëve skenike, që do të shohë në të ardhmen.

Lënda e teatrit synon t'i edukojë dhe formojë nxënësit nga pikëpamja teatrore, duke i orientuar ata nëpërmjet vetëzbulimit drejt kuptimit të veçorive të gjinisë teatrore nga më e thjeshta tek më e ndërlikuara, përmes gjuhës dhe tipareve të komunikimit teatror, por edhe duke marrë pjesë individualisht e në grup në realizimin e veprave teatrore¹, për të krijuar vlerësimin dhe qëndrimin artistik, në njohjen e teatrit shqiptar dhe botëror, përmes materialeve të ndryshme të interpreteshme.

¹ Vepër teatrore do të quhen të gjitha pjesë teatrore ku hyjnë edhe punët e fëmijëve, ku konkretisht ata fillojnë me lojën dhe kulmohen me vënien në skenë të një pjese të thjeshtë dramaturgjike.

Mësimi i teatrit në shkollë lidhet me njohjen, të kuptuarit dhe zbatimin e koncepteve e teknikave të teatrit dhe interpretimit të fjalës. Teatri në shkollë lidhet jo vetëm me zhvillimin e aftësive dhe shkathtësive, por edhe një mënyrë të menduari e të vlerësuarit përmes dijeve të tyre mbi teatrin.

II. Korniza konceptuale e programit

Hartimi i programit lëndor rrjedh nga: korniza kurrikulare e arsimit parauniversitar, kurrikula bërthamë dhe plani mësimor i arsimit bazë.

Si i tillë ky dokument i shërben:

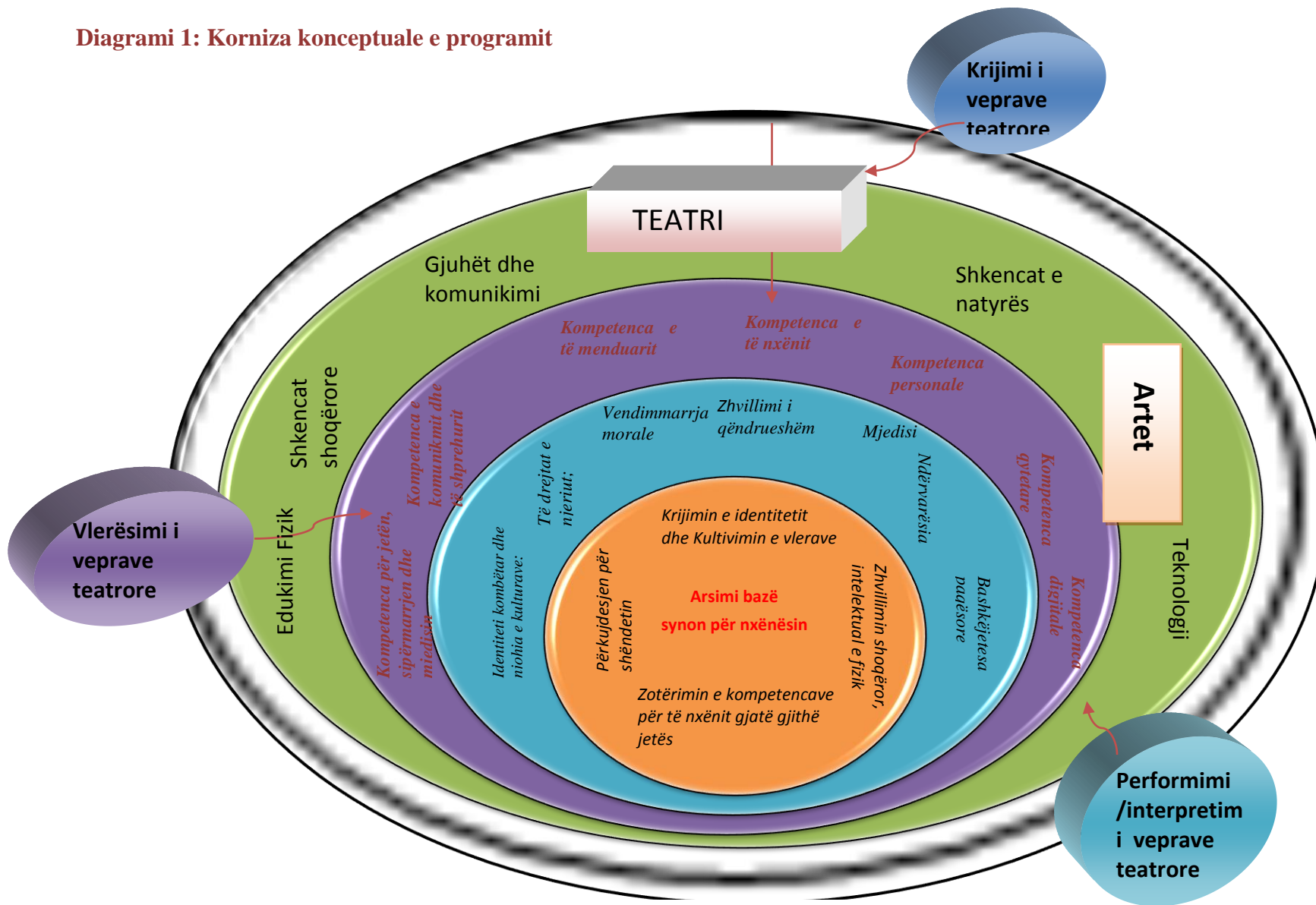
- **Nxënësit**, për zhvillimin e kompetencave kyçe të të nxënësve gjatë gjithë jetës dhe të kompetencave të lëndës së teatrit, në mënyrë që ata të përballojnë sfidat e jetës dhe të integrohen lehtësisht në shoqëri.
- **Mësuesit**, për planifikimin, realizimin dhe vlerësimin e veprimtarisë mësimore dhe arritjet e nxënësve në klasë dhe jashtë saj.
- **Prindit**, për njohjen e rezultateve e pritshme të fëmijëve dhe kriteret e vlerësimit në periudha të caktuara.
- **Hartuesit** të teksteve mësimore dhe të materialeve ndihmëse për mësuesit dhe nxënësit.

Programi i teatrit ka në thelbin të tij krijimin e kushteve për ndërtimin e **kompetencave të lëndës** si dhe të kompetencave kyçe që lidhen me to. Realizimi i temave ndërkurrikulare nëpërmjet lëndës së teatrit është një përbërës i rëndësishëm i programit për kontributin e teatrit dhe të gjitha arteve të tjera, që përbëjnë fushën e arteve, në shoqëri dhe në jetën e përditshme. Në program, gjithashtu, përshkruhet lidhja e teatrit me fushat e tjera, në mënyrë që kurrikula e arsimit bazë të shihet si një e tërë për realizimin e qëllimit kryesor të formimit të nxënësve.

Programi, përmban edhe **tri tematikat** të cilat krijojnë kushte që nxënësi të ndërtojë dhe zbatojë njohuritë, shkathtësitë, qëndrimet dhe vlerat, në funksion të kompetencave të lëndës dhe kompetencave kyçe. Në program paraqiten edhe **koha mësimore për secilën tematikë**, që ndryshon nga klasa në klasë.

Përdorimi i metodologjive efikase në mësimdhënie në teatër është kusht parësor për zbatimin e programit, për arritjen e kompetencave nga ana e nxënësve, duke i dhënë secilit mundësinë të shfaqë dhe të zhvillojë potencialin artistik, që zotëron brenda vetes. Në këtë program *vlerësimi i nxënësve*, është komponent thelbësor për përmirësimin e arritjeve të nxënësve dhe procesit të të nxënit. Programi i teatrit, nga pikëpamja e organizimit të përmbajtjes, paraqitet në diagramin e mëposhtëm:

Diagrami 1: Korniza konceptuale e programit

1. Qëllimet e programit të teatrit

Programi i teatrit, nëpërmjet përmbajtjes të përcaktuar sipas tematikave, ka si qëllim zhvillimin e njohurive dhe koncepteve bazë për formimin artistik në teatër, të kuptuarit dhe të vlerësuarit e elementeve teatrore që na rrethojnë, zhvillimin e aftësive interpretuese, të menduarit kritik dhe krijues, zhvillimin personal, intelektual, social dhe kulturor të nxënësve, aftësimin e nxënësve për të njohur dhe vlerësuar vepra të teatrit shqiptar dhe botëror, nga periudha dhe kontekste të ndryshme kulturore dhe historike, përfshirjen në veprimtari teatrore tradicionale apo skenike, duke manifestuar vlerat e materialeve të interpretueshme kombëtare si pjesë e pandashme e vlerave të artit shqiptar, pjesëmarrjen në jetën kulturore të klasës, shkollës, komunitetit, duke i vënë në shërbim të mjedisit ku jeton, aftësitë dhe talentin e vet, ndërveprimin në mënyrë sociale, kulturore dhe intelektuale me grupet të ndryshme kulturore apo etnike, zhvillimin e kompetencave teatrore për të krijuar dhe realizuar pjesë të ndryshme të kësaj gjinie, dhënien e kontributit personal në zhvillimet artistike teatrore në nivel lokal, kombëtar dhe më gjerë.

Në programin e teatrit nxënësi mëson të zbulojë ngjashmëritë, ndryshimet mes gjinive teatrore, natyrën shkak-pasojë të marrëdhënieve njerëzore, eksperimenton interpretimin nëpërmjet trupit dhe zërit të vet, hulumton punën në grup dhe kupton rëndësinë e ndërvartësisë nga njëri-tjetri. Ai kupton dhe argumenton qëndrimet e veta, duke ua paraqitur të tjerëve, mësohet të vlerësojë e të respektojë edhe qëndrimet e të tjerëve, arrin të krijojë siguri në komunikimin publik dhe të jetë bindës, ndihet i suksesshëm në teatër.

2. Lidhja e kompetencave kyçe me kompetencat e fushës

Ndërtimi dhe zbatimi i kompetencave kyçe gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies, kërkon që mësuesi të lidhë kompetencat kyçe, me kompetencat e lëndës për secilën shkallë, të mbajë parasysh lidhjen e kompetencave kyçe, me kompetencat e fushës/lëndës për secilën shkallë. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e

përshatshme të procesit të nxënës. **Kompetenca përcaktohet si integrim i njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve që një nxënës duhet t'i fitojë gjatë procesit të nxënies.** Organizimi i mësimit të teatrit me bazë kompetencat përqendrohet në atë që nxënësi duhet të dijë, të bëjë saktë dhe të shpjegojë pse e bën. Kur nxënësi realizon kompetencat teatrore, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyçe.

P.sh.: kompetenca e teatrit “Interpretim i veprave teatrore” përfshin teknika të ndryshme të interpretimit, të zhvillimit të aftësive krijuese nëpërmjet elementeve teatrore apo të zhanreve të këtij arti, të cilat fëmijët mund t'i përdorin edhe në jetën e përditshme.

Duke zhvilluar kompetencat teatrore, nxënësi zhvillon edhe kompetencat kyçe në lidhje me krijimtarinë, interpretimin, vlerësimin e teatrit e letërsisë, përpunimin e informacionit për teatrin, prezantimin e detyrave të zhvilluara, punën në grup, komunikimin efikas, të folurën publike, etj. Për të realizuar lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës së teatrit, mësuesi ndjek këto hapa:

- përzgjedh rezultatit/et e të nxënës për kompetencat kyçe, që synon të arrijë nxënësi në shkallën përkatëse;
- zbërthen në rezultate të nxënës për kompetencat kyçe për secilin vit mësimor rezultatit/et e të nxënës për shkallë, për kompetencat kyçe;
- përzgjedh rezultatit/et e të nxënës për shkallë për kompetencat e lëndës së teatrit që synon të arrijë nxënësi;
- zbërthen në rezultate të nxënës për kompetencat e lëndës së teatrit për vit mësimor, rezultatit/et e të nxënës për shkallë;
- përzgjedh përmbajtjen/et mësimore, mjetet didaktike, metodologjinë e mësimdhënies, përmes të cilave realizon rezultatet e të nxënës të kompetencave teatrore në një vit mësimor, si dhe rezultatet e të nxënës për kompetencat kyçe në një vit mësimor;
- planifikon mësimdhënien duke përfshirë periudhën kohore gjatë së cilës do t'i arrijë rezultatet e të nxënës brenda vitit shkollor;
- kryen analiza dhe vlerësime të ecurisë së nxënësve pas realizimit të orëve mësimore, detyrave, projekteve, për të verifikuar arritjet e rezultateve të të nxënës për vit mësimor dhe shkallë për lëndën e teatrit;
- stimulon nëpërmjet artit gjithë përfshirjen edhe të atyre nxënësve që nuk arrijnë rezultate të larta akademike, por që shpesh tregojnë aftësi të veçanta në të tilla lloj aktivitetesh, duke qenë të çliuara nga rigoroziteti akademik dhe të prirur për ta shfaqur pa frikë natyrën e tyre të vërtetë.

Diagrami 2: Rezultatet kryesore të kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së teatrit për shkallën e dytë dhe tretë.

Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit
<ul style="list-style-type: none"> • Merr pjesë aktive në veprimtaritë artistike. • Kupton mesazhet që i drejtohen. • Shprehet në mënyrë të përshtatshme me anë të gjuhëve, simboleve, elementeve, kodeve dhe formave artistike. • Komunikon me efikasitet dhe shfrytëzon në mënyrë të pavarur, kritike dhe krijuese mundësitë e të shprehurit.
Kompetenca e të menduarit
<ul style="list-style-type: none"> • Mendon në mënyrë krijuese. • Merr dhe përpunon njohuritë në mënyrë të pavarur, krijuese dhe me përgjegjësi. • Zhvillon aftësitë për të menduar në mënyrë kritike, krijuese dhe ndërvepruese. • Ndjek udhëzimet për të realizuar një krijim apo veprimtari.
Kompetenca e të mësuarit për të nxënë
<ul style="list-style-type: none"> • Përzgjedh mjetet për të realizuar një krijim skenik. • Përdor burime të ndryshme për të realizuar një krijim skenik. • Zgjidh në mënyrë të pavarur detyrën e dhënë.
Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin
<ul style="list-style-type: none"> • Ndërmerr nisma për të zhvilluar aktivitete skenike brenda dhe jashtë klasës, duke kontribuar në mënyrë krijuese.
Kompetenca personale
<ul style="list-style-type: none"> • Zhvillon besimin tek vetja gjatë krijimit skenik. • Zhvillon aftësinë e të folurit publik dhe të të qenit bindës. • Mëson të punojë në grup dhe kupton rëndësinë e disiplinës. • Bashkëpunon me të tjerët pavarësisht kulturës, aftësive dhe nevojave brenda dhe jashtë shkollës për një qëllim të përbashkët. • Mëson ta shohë botën dhe të tjerët nëpërmjet këndvështrimeve të ndryshme, duke hyrë më “këpucët e tjetrit”.

<ul style="list-style-type: none"> • Zhvillon shije artistike e kritike.
Kompetenca qytetare
<ul style="list-style-type: none"> • Diskuton dhe bashkëpunon me të tjerët për çështje të ndryshme kulturore. • Zbaton rregullat e teknikave të interpretimit, konvencionit, të krijimit. • Reflekton qëndrim kritik ndaj artit dhe e shfrytëzon atë për të marrë e dhënë mesazhe shoqërore.
Kompetenca digjitale
<ul style="list-style-type: none"> • Njeh dhe përdor mjetet audio, video, ndriçimi, CD, DVD, laptop etj.

3. Lidhja e lëndës së teatrit me temat ndërkurrikulare

Temat ndërkurrikulare janë tema madhore, me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Teatri lidhet me një shumëllojshmëri të veprimtarive në jetën e përditshme dhe me shumë komponentë të arsimit. Kjo lidhje është e shumëfishtë, sepse ai vetëm merr në konsideratë shumë nga këta komponentë, por edhe kontribuon në realizimin e tyre. Kështu, në shqyrtimin e temave ndërkurrikulare: *identiteti kombëtar dhe njohja e kulturave; të drejtat e njeriut; bashkëjetesa paqësore*, nxënësi kontribuon përmes aktiviteteve teatrore, duke shpalosur vlerat e kulturës së vet, duke respektuar dhe promovuar vlerat e kulturave të tjera, duke bashkëpunuar vetëm dhe në grup në aktivitete të ndryshme duke dhënë kontributin e vet, duke dhënë zgjidhje situatave dhe problemeve të ndryshme teatrore/artistike, duke përdorur gjuhë të saktë teatrore për të komunikuar vlera dhe qëndrime, duke shpjeguar teknika dhe procese të ndryshme skenike, që lidhen dhe me fusha të tjera që ata mësojnë. Përmes situatave të paraqitura në temat ndërkurrikulare, nxënësi ka mundësi të bëjë lidhjet ndërmjet kompetencave teatrore me detyrat e caktuara për realizimin e këtyre temave.

Nxënësi përdor aftësitë e tij teatrore që kanë të bëjnë me simbole, konvencione skenike, kostumografi e rekuizitë, duke një marrëdhënie aktive në mjedisin e tij. Ai mund të shpjegojë elementet e një shfaqjeje skenike, çfarë tiparesh teatrore ka jeta e tyre dhe ndërvarësitë e mjedisit dhe botës njerëzore (loja, rituali, marrëdhëniet njerëzore, shkak-pasoja).

Nxënësi mëson të mprehë dëgjimin, vëmendjen dhe të komunikojë përmes një gjuhe të zhvilluar dhe elementeve artistike, për të krijuar një pjesë teatrore/skenike, duke përdorur elementet dhe parimet e gjuhës teatrore, duke eksperimentuar me elemente të tjera artistike që lidhen me teatrin, duke organizuar krijimin e vet teatror, sipas larmisë së mjeteve skenike.

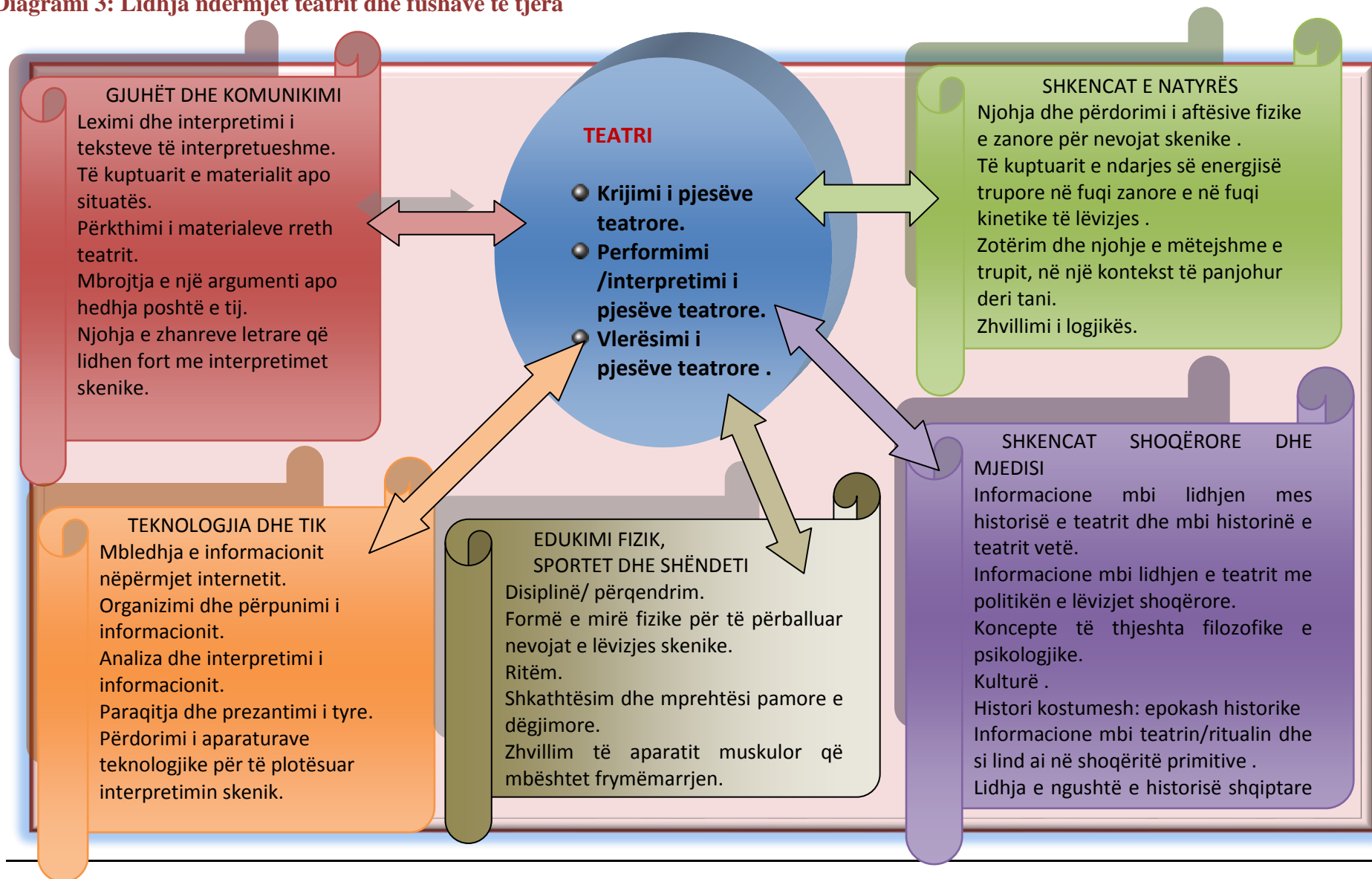
Nxënësi fillon të familjarizohet me përmbajtje të ndryshme të veprave teatrore/skenike, duke zbatuar teknika dhe procese të ndryshme, duke respektuar rregullat e interpretimit skenik, duke ndarë përvojat e veta interpretuese me të tjerë dhe duke interpretuar në mënyrë artistike.

Nxënësi analizon veprat teatrore të interpretuara, duke gjykuar dhe shpjeguar kuptimin e tyre, çka sjell një qëndrim kritik dhe estetik ndaj teatrit dhe kulturës në përgjithësi.

4. Lidhja e lëndës së teatrit me fushat e tjera kurrikulare

Teatri është domosdoshmërisht i lidhur me lëndët brenda fushës së tij, por edhe me fusha të tjera të nxëni në kurrikula. Elementet teatrore si interpretimi, skenografia, muzika, kostumet, ndriçimi, etj., lidhen shumë mirë me disiplinat e tjera artistike, si kërcimi, arti pamor, muzika, por edhe me letërsinë, gjuhën, shkencat shoqërore, biologjinë, fizikën, etj. Ndaj mësuesi synon që ta nisë lëndën nga ato që fëmija tashmë i njeh dhe teksa i çon drejt zbulimit të mëtejshëm, u shpjegon edhe lidhjet me ato që fëmijët po zbulojnë. Më poshtë paraqiten disa lidhje ndërlëndore të teatrit me lëndë të tjera, të para përmes objektivave të njohurive:

Diagrami 3: Lidhja ndërmjet teatrit dhe fushave të tjera

5. Kompetencat që formohen përmes tematikave

Bazuar në këtë kurrikul, lënda e teatrit synon të përmbushë 3 kompetencat e lëndës, të cilat lidhen me kompetencat kyç, që një nxënës duhet të zotërojë gjatë jetës së tij dhe që arrihen nëpërmjet 3 tematikave kryesore.

Kompetencat e lëndës:

Kompetenca 1: Krijimi i veprave teatrore.

Kompetenca 2: Performimi/interpretimi i veprave teatrore.

Kompetenca teatrore 3: Vlerësimi i veprave teatrore.

Tematikës e lëndës:

Tematika 1: Gjuha dhe komunikimi teatror.

Tematika 2: Teknikat dhe proceset teatrore.

Tematika 3: Historia, teatri dhe shoqëria.

Digrama 4 : Kompetencat që formohen përmes tematikave

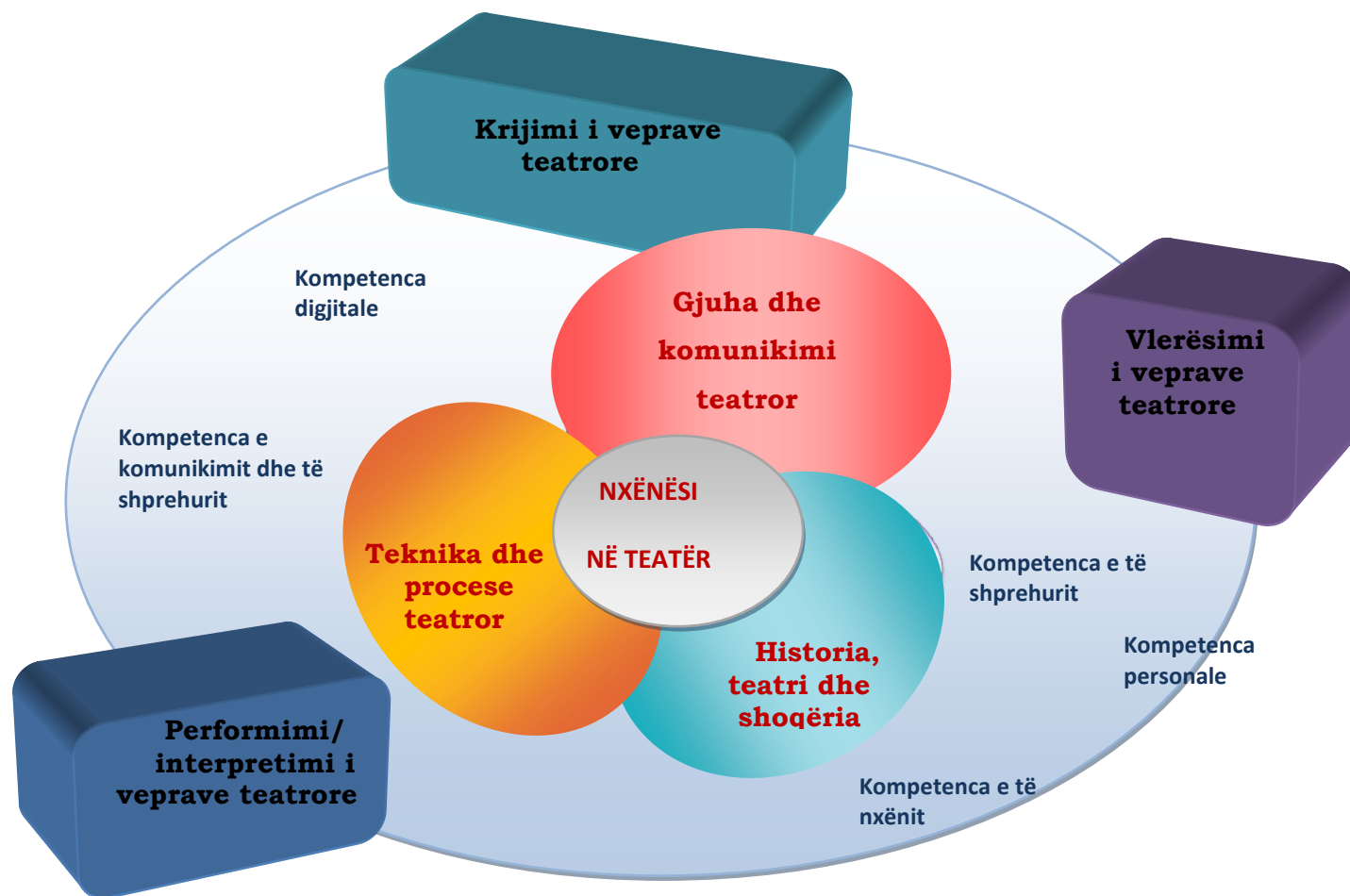

Tabela 1: Kompetencat e lëndës, përshkrimi dhe realizimi i tyre nëpërmjet tematikave të lëndës

Kompetencat e veçanta që formohen përmes tematikave	Përshkrimi i kompetencave	Realizimi nëpërmjet tematikave
Krijimi i veprave teatrore	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Përdor ide të ndryshme për të organizuar dhe qartësuar mendimin teatror. - Përdor elementet dhe gjuhën të interpretimit. Eksperimenton duke zbuluar dhe zhvilluar më tej idetë e veta artistike. - Organizon krijimin e vet në gjininë e teatrit, sipas elementeve të gjuhës teatrore, ose të elementeve të tjerë që përfshin ai (muzikë, arte pamore, etj.). - Ndan përvojat e veta krijuese me të tjerët. 	<p>Nxënësi:</p> <p>zbulon gjininë, logjikën, konvencionin, ngjarjen, shkak-pasojën, psikologjinë, besimin tek loja, të folurën publike, të qenët bindës, punën në ansambël, disiplinën skenike dhe rëndësinë e saj, etj.</p>
Performimi/interpretimi i veprave teatrore	<p>Nxënësi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Familjarizohet me përmbajtje të ndryshme të veprave teatrore (lojëra, rite, pjesë të shkurtra letrare, pjesë dramaturgjike). - Zbaton teknika dhe procese të ndryshme interpretimi. - Respekton rregullat dhe disiplinën e performimit/interpretimit skenik gjatë interpretimit apo mbështetjes teknike. - Ndan përvojat e veta skenike me të tjerë. 	<p>Nxënësi:</p> <p>-zbaton teknikën vokale të të folurit publik, teknikën e aktrimit në rrobën e personazhit, theksin logjik në përcjelljen e një mesazhi të caktuar apo të një tjetri, nëntekstin e fjalëve që përdorim në bisedë, ushtron të dëgjuarin dhe vëmendjen konkrete, përjeton shkollat e historinë e interpretimit gjatë zbulimit të tyre.</p>

Vlerësimi i veprave teatrore	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> - Analizon vepra të thjeshta teatrore, duke i shpjeguar ato. - Mban një qëndrim kritik dhe estetik. 	Nxënësi: <ul style="list-style-type: none"> -reagon emocionalisht ndaj veprave teatrore përmes përjetimit, shikimit, krijimit dhe interpretimit, duke përjetuar dhe shprehur përjetimet personale mbi një pjesë teatrore dhe përdorur gjuhën artistike. -prezanton punën e vet artistike, në veprimtaritë artistike të klasës apo të shkollës.
-------------------------------------	---	--

6. Koha mësimore për tematikë për secilën klasë

Lënda e teatrit zhvillohet për 54 orë mësimore, 18 orë për shkallën e dytë dhe 36 orë për shkallën e tretë. Programi i lëndës së teatrit specifikon kohën (orët e sugjeruara) të secilës tematikë për secilën shkallë dhe klasë. Shuma e orëve sugjeruese për secilën tematikë është e barabartë me sasinë e orëve vjetore, të përcaktuar në planin mësimor të arsimit bazë. Kjo ka si qëllim që, përdoruesit e programit të orientohen për peshën që zë secila tematikë në orët totale vjetore.

Tabela 2: Orë të sugjeruara për çdo tematikë

	Gjuha dhe komunikimi teatror	Teknikat dhe proceset e interpretimit	Historia, teatri dhe shoqëria	Gjithsej orë
Shkalla e dytë (Klasa 5)	6	8	4	18 orë
Shkalla e tretë (Sem I / Klasa 6)	6	8	4	18 orë
(Sem II / Klasa 6)	6	8	4	18 orë
Total	18	24	12	54 orë

III. Përmbajtja e shkallës së dytë dhe të tretë

Në programin e lëndës së teatrit për shkallën e dytë janë paraqitur përmbajtjet e tematikave të teatrit:

- *Gjuha dhe komunikimi teatror.*
- *Teknikat dhe proceset e interpretimit .*
- *Historia, teatri dhe shoqëria.*

Këto tematika janë bazë për të ndërtuar e njohuri, shkathtësi dhe qëndrime e vlera, për të siguruar rezultatet e të nxënit, sipas kompetencave teatrore, për çdo shkallë të paraqitura në tabelë në fillim të çdo tematike.

Për secilën tematikë, sipas klasave të shkallës janë paraqitur njohuritë për secilën:

- klasë të shkallës së parë (*klasa 5*) ;
- klasë të shkallës së dytë (*semestri I, klasa 6*);
- klasë të shkallës së tretë (*semestri II, klasa 6*).

Aftësitë, qëndrimet dhe vlerat që duhet të demonstrojnë nxënësi lidhur me tematikat përkatëse paraqiten në nivel të secilës shkallë.

Tematikat dhe renditja e tyre nuk supozojnë paraprakisht që përmbajtja vjetore, përgjatë vitit shkollor, duhet të zhvillohet e ndarë sipas tematikave dhe në këtë renditje. Kombinimi dhe ndarja e koncepteve dhe shprehive teatrore në situata të nxëni, kapituj apo grupe temash e njësi mësimore, si dhe renditja e tyre është e drejtë e përdoruesve të programit (mësuesit dhe autorët e teksteve).

Për “përkthimin” e programit të shkallës në tekste mësimore apo programe lëndore për çdo vit mësimor, aftësitë dhe orët e tematikave do të jenë të shpërndara në kapituj/njësi mësimore të renditura logjikisht njëri pas tjetrit.

Sasia e orëve mësimore për secilën tematikë është rekomanduese. Përdoruesit e programit duhet të respektojnë sasinë e orëve vjetore të lëndës, kurse janë të lirë të ndryshojnë me 10% (shtesë ose pakësim) orët e rekomanduara për secilën tematikë.

Në program, për secilën klasë, afërsisht 40% e orëve mësimore totale janë menduar për ndërtimin e njohurive të reja lëndore dhe 60% e tyre janë menduar për krijimin e situatave të të nxënit (gjatë vitit dhe në fund të vitit shkollor).

REZULTATET E TË NXËNIT TË KOMPETENCAVE, SIPAS TEMATIKAVE, SIPAS SHKALLËVE

SHKALLA E DYTË: KLASA E PESTË

1.1 Tematika : Gjuha dhe komunikimi teatror

Përshkrimi i tematikës:

Zbulimi i sjelljeve të ndryshme shoqërore dhe “rolet” që luan njeriu në rrethana të ndryshme, që nga lojërat e fëmijërisë dhe ritualet për të kuptuar gjuhën dhe lindjen e teatrit. Kuptimi i elementeve teatrorë, ndërtimi i njohurive të para mbi elementet e teatrit, kombinimin e tyre në skenë, çojnë në edukimin e nxënësve me interpretimin që në moshë të hershme, kur fëmijët luajnë dhe jo vetëm interpretojnë role të caktuara në lojë, por edhe i shkojnë konvencionit deri në fund me besim të sigurtë në të. Ata përveçse zhvillojnë ndjenjën e përdorimit të imagjinatës e aftësive vetjake përmes përjetimeve konkrete interpretuese, fillojnë të zhvillojnë edhe aftësinë për ta shpjeguar lojën skenike me fjalë të thjeshta. Procese të tilla si: zbulimi, përjetimi, dëgjimi, analizimi, interpretimi apo çfarëdo krijimi i lidhur me gjuhën teatrorë, ndihmon nxënësit të zhvillojnë jo vetëm kompetencën e krijimit por edhe të zbatimit të kësaj gjuhe teatrorë, si edhe të njohjes konkrete të përdorimit të gjuhës teatrorë në pjesë konkrete, që fillojnë pikërisht me lojën me role.

Kjo shkallë kulmon me një shfaqje të thjeshtë ku përmblihen elementet e punuara e zhvilluara gjatë orëve mësimore, në një mini spektakël gjithëpërfshirës.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:

- **Krijimi i veprave teatrorë:** Zbulon dhe identifikon elementet teatrorë në mjedisin e tyre dhe në skenë; identifikon forma të interpretimit dhe krijimit të simboleve, që janë edhe elemente të gjuhës teatrorë; demonstroi zbatimin e elementeve të interpretimit gjatë improvizimit dhe krijimit të modeleve interpretuese.
- **Performimi/interpretimi i veprave teatrorë:** interpreton me elemente të gjuhës teatrorë, respekton konvencionin, sillet sipas rolit, krijon në varësi

të rrethanës e personazhit, improvizon nëpërmjet trupit të tij, për të demonstruar elementët e përcjellë teatrorë në këtë fazë.

- **Vlerësimi i veprave teatrorë:** flet qartë duke përdorur elementet teatrorë gjatë shpjegimit të interpretimit; fillon të përdorë një fjalor të thjeshtë teknik për t'u shprehur në mënyrë artistike; shpjegon me fjalë të thjeshta përjetimet e interpretimit.

Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës

Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të lëndës

KLASA E PESTË

Të besuarit në aktrim:

- Besimi tek loja.
- Besimi tek personazhi që i caktojnë.
- Të luash si për herë të parë.
- Dëgjimi.
- Marrëdhënia shkak-pasojë.
- Interpretimi në ansambël .

Improvizimi:

- Aftësi improvizimi.
- Improvizimin në rrethana jetësore .
- Dëgjimi .
- Marrëdhënia shkak-pasojë.
- Interpretimi në ansambël.
- Teatri i rrugës.

- Zbulon se që fëmijë ka besuar në rolin që i është caktuar në një lojë dhe e ka luajtur atë rol me besim deri në fund. Përpiqet ta vërë tani këtë në zbatim në mënyrë të ndërgjegjshme.
- Zbulon se ka luajtur gjithmonë si për herë të parë, duke e mbajtur lojën gjithmonë të freskët. Përpiqet ta vërë tani këtë në zbatim në mënyrë të ndërgjegjshme.
- Dëgjon me vëmendje se çfarë thotë tjetri për të reaguar sipas rrethanës dhe për t'iu përgjigjur me koherencë parafolësit, duke zhvilluar marrëdhënie të logjikshme shkak-pasojë
- Krijon individualisht duke konsideruar e respektuar të tjerët drejt një krijimi të përbashkët
- Zbulon aftësitë vetjake për të improvizuar dhe kupton se improvizimi është formë krijimi artistik
- Identifikon improvizimin në rrethana të ndryshme jetësore
- Dëgjon me vëmendje se çfarë thotë tjetri për të reaguar sipas rrethanës dhe për t'iu përgjigjur me koherencë parafolësit, duke zhvilluar marrëdhënie të logjikshme shkak-pasojë
- Krijon individualisht duke konsideruar e respektuar të tjerët drejt një krijimi të përbashkët
- Mëson për teatrin e rrugës, artin e të improvizuarit brenda një rrethane të caktuar

1.2 Tematika: Teknika dhe pjesë teatrorë

Përshkrimi i tematikës:

Ndërsa eksploron, zbulon dhe ndërgjegjësohet mbi tipare të caktuara të aktrimit e të skenës, përmes kësaj tematike ai fillon të zbatojë konkretisht përmes teknikave dhe proceseve teatrore këto elemente, që zhvillohen përmes gjuhës teatrore. Proceset teatrore që zhvillohen dhe përshkojnë teatrin në tërësi janë: interpretimi sipas logjikës, zhanrit, improvizimi, imagjinata skenike, krijimi në elemente teatrore, etj.

Kjo tematikë do të ndalet kryesisht në procesin e aktrimit të thjeshtë, besimit tek loja, improvizimit, dëgjimit, ndjekjes së procesit shkak-pasojë, por edhe me vlerësimin e interpretimit të tyre. Përmes lojës, kjo tematikë ka si qëllim t'u mësojë nxënësve besimin në aktrim, përdorimin e imagjinatës së krijimit të kësaj gjinie dhe raportet e sakta shkak-pasojë. Loja, rituali dhe improvizimi kanë ndikim të fortë dhe besueshmëri tek fëmijët. Nëpërmjet tyre ata hulumtojnë në terren të njohur kombëtar, me lojërat e ritualet e trashëguara nga folklori, por edhe me improvizime me maska, që janë shumë afër natyrës së lojërave të tyre me karaktere të trilluara. Materialet duhet jenë didaktike me vlerë krijimi artistik, që edukojnë ndërgjegjësim, aftësim e vlera të caktuara, ndaj tematika e tyre është e detyrueshme. Pjesët në këtë fazë duhet të jenë të thjeshta në raport me detyrat e ngarkuara dhe synimin e arritur. Kjo linjë ka si qëllim edhe njohjen me mjete e elemente historike e konkrete skenike.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:

- **Krijimi teatror:** njeh elemente të aktrimit e të skenës, që janë edhe elemente të gjuhës teatrore; zbulon dhe identifikon këto elemente në mjedisin e tyre; demonstroi zbatimin me ndërgjegje të këtyre elementeve gjatë lojës ose interpretimit të këtyre pjesëve të thjeshta.
- **Performimi/interpretimi teatror:** interpreton duke respektuar teknikën e interpretimit përmes rregullave të përcaktuara; interpreton sipas tematikës: lojë fëmijësh, improvizim karakteri imagjinar, ritual; interpreton duke respektuar elemente teatrore dhe duke krijuar në çdo element inskenimin e tyre
- **Vlerësimi teatror:** shpreh qartë mendimin e vet emocional për pjesë teatrore apo elementet artistike, duke përdorur gjuhën e fushës gjatë shpjegimit; e përjeton krijimin, respekton interpretimin e shokëve dhe punën në ansambël; respekton krijime teatrore të kulturave të tjera.

Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës**Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të lëndës****KLASA E PESTË****Lojë fëmijësh:**

- Lojëra të thjeshta besueshmërie dhe karakteresh: “shkollash”, “shtëpiash” .

- Imiton personazhin që i kanë caktuar ose që ka zgjedhur, duke ndërruar rolet dhe duke provuar të mendojë sipas një tjetër karakteri: *si prindi, si fëmija, si mësuesi, si nxënësi, si një kafshë, si një personazh i trilluar, si krushqia e nuses, si krushqia e dhëndrit, etj.*

<p>Improvizim me maska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Improvizim në grup me maska me zgjedhje të lirë kafshësh apo personazhesh të trilluara . <p>Ritual:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Këngë popullore humoristike dasme, ku nxënësit ndahen në dy grupe, për të interpretuar hidh-e-prit vargjet e njëres prej dy palëve, në mbrojtje të dhëndrit a të nuses . <p>Rregullat e interpretimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Besimi në rol. - Ruajtja e karakterit. - Dëgjimi i kujdesshëm. - Marrëdhënia shkak-pasojë. - Shqiptimi. - Interpretimi individual dhe në grup (kori). <p>Mjetet trupore:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sjelljet fizike sipas personazhit. - Komunikimi verbal sipas personazhit. - Ndjekja e logjikës së personazhit . 	<ul style="list-style-type: none"> - Dëgjon dhe reagon sipas rrethanave. - Zbulon aftësitë krijuese vetjake, duke eksperimentuar me improvizimin ose me përmbushjen e karakterit. - Interpreton role të ndryshme. - Kupton rregullat e interpretimit dhe zbaton disiplinën skenike. - Shoqëron të tjerët në krijimin në ansambël. - Interpreton duke u shprehur qartë e sipas personazhit.
--	--

1.3 Tematika: Historia, teatri dhe shoqëria

Përshkrimi i tematikës:

Ndërsa punon konkretisht me materiale të thjeshta, mëson dhe merr informacione mbi historikun e lindjes së teatrit, nevojën njerëzore për ta pasur atë pranë gjatë historisë, zhvillimin e zhanreve, specifikat e tyre, historinë e elementeve teatrore, si kostumet, maskat, skenografia, lidhja e fortë midis shoqërisë e teatrit dhe se si evoluon ai në stadi të caktuara shoqërore, materiale folklorike që lidhen ngushtë me teatrin etj.

Kjo tematikë do të ndalet në koncepte të thjeshta të teatrit, që lidhen me këto pjesë teatrore ose që marrin rrugë prej tyre, për t'u dhënë fëmijëve një panoramë më të gjerë historike e shoqërore. Përmes lojës dhe ritualit fëmijët njihen me pasuri folklorike vendase, përmes improvizimit hulumtojnë më tej dhe përdorin dijet e tyre të mara nga një zhanër tjetër i njohur i folklorit, siç janë përrallat e legjendat dhe sillen si personazhe që i kanë njohur nëpërmjet tyre. Këtu aplikohen edhe kostume historike kombëtare, fjalor popullor, të dhëna mbi lidhjet e para të shoqërisë së hershme shqiptare me format primitive teatrore, siç është rituali.

Maskat ndihmojnë në njohjen e nxënësit me maskat rituale nëpër botë, me zhanre të tjera të njohura që përdorin maska si *Commedia dell'arte*, e cila ndërthur edhe elementet e improvizimit dhe falë kësaj marrin edhe të dhëna mbi lindjen e teatrit botëror në Antikitë, specifika e tipare të tij, historinë, funksionin e karakteristikat elementeve pamore siç janë skenografia e kostumet, etj.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:

- **Krijimi i veprave teatrore:** mëson të kuptojë disa zhanre të caktuara teatrore, arrin të identifikojë e të konsolidojë lidhjen mes folklorit dhe teatrit, duke përjetuar ndërgjegjësim kombëtar, përdor imazhe që i lidhen me fëmijërinë, krijon sipas zhanrit të caktuar, me elemente përkatëse teatrore
- **Performimi/interpretimi i veprave teatrore:** interpreton sipas zhanrit, punon në grup kur është e nevojshme, interpreton sipas rrethanave historike e shoqërore që kërkon pjesa, vlerëson interpretimin e të tjerëve
- **Vlerësimi i veprave teatrore:** arrin të dallojë disa zhanre të caktuara, elemente teatrore të këtyre zhanreve, gjuhën e tyre komunikuese e artistike, shpreh qartë mendimin e qëndrimin e vet në lidhje me to, është në gjendje të kuptojë lidhjen mes një materiali dhe interpretimit, kupton dhe respekton kultura të tjera dhe një krijim të caktuar artistik në një kontekst të caktuar, duke u përpjekur të evidentojë elemente të ngjashme apo të ndryshme në kulturën e tij.

Njohuritë për realizimin e

Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të lëndës

kompetencave të lëndës	
KLASA E PESTË	
<p>Skenografia / rekuizita, kostumet/ maskat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Roli i skenografisë dhe i objekteve skenike. - Roli i kostumeve. - Roli i maskave. - Rrethanat historike. <p>Gjini të interpretimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Loja. - Rituali. - <i>Commedia dell arte</i>. - Antikiteti. - Koret në teatër. - Komedia. - Folklori. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mëson për rolin e skenografisë në krijimin e një rrethane e atmosfere të besueshme në teatër, apo se mund të jetë edhe krijim artistik simbolik që përçon frymën e një vepre. Mëson për rolin dhe rëndësinë e objekteve skenike. - Mëson për rolin e kostumeve dhe të maskave në ritual dhe teatër. - Mëson për rrethanat historike që mund të përcillen nëpërmjet një kostumi, skenografisë apo elementeve skenike. - Merr informacione dhe shkëmben me mësuesin qëndrime personale ndaj “lojës së fëmijëve” si një formë elementare aktrimi - Merr informacione dhe shkëmben me mësuesin dije personale ndaj “ritualit” si një formë primitive aktrimi - Merr informacione mbi rrymën dhe specifikat e <i>Commedia dell arte</i> - Merr informacione mbi mënyrën se sa i rëndësishëm ishte teatri në Antikitët dhe se si ishte i organizuar ai, cila ishte rëndësia e korit në këtë teatër dhe si aktohej. - Merr informacione mbi lindjen e komedisë - Evidenton lidhjen e folklorit me krijimet primitive teatrore dhe krijon sipas njohjeve të veta të natyrshme folklorike - Dallon gjinitë e shpjeguara dhe elementet që i karakterizojnë
<p>Qëndrime dhe vlera:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paraqet kuriozitet për interpretimin, pjesët teatrore apo elementet skenike. - Eksploron dhe zbulon elementet dhe veprat teatrore, duke shprehur mendimin e vet ndaj këtyre elementeve. - Kupton karakteristikat e interpretimit. - Shpreh idetë e veta për teatrin. 	

- Shprehet artistikisht për një pjesë teatrore.
- Demonstron vetëbesim në aktivitete të ndryshme artistike.
- Ka dëshirë për t'u shprehur dhe komunikuar në mënyrë të pavarur.
- Merr pjesë aktive në veprimtaritë teatrore vetëm dhe në grup.
- Përdor imagjinatën dhe krijimtarinë për të krijuar dhe interpretuar.
- Demonstron këmbëngulje dhe disiplinë skenike në krijimet teatrore.
- Bashkëpunon vetëm dhe me të tjerë në një veprimtari teatrore.
- Respekton diversitetin e kulturave të ndryshme.
- Tregon respekt për veten dhe të tjerët.
- Mban qëndrim ndaj veprave ose elementeve të caktuara teatrore
- Njeh dhe respekton trashëgiminë kulturore kombëtare dhe trashëgiminë e kulturave të tjera.
- Demonstron frymë bashkëpunimi dhe përgjegjësie gjatë interpretimit apo krijimit teatror
- Demonstron përqendrim dhe durim gjatë punëve krijuese dhe interpretuese.

REZULTATET E TË NXËNIT TË KOMPETENCAVE, SIPAS TEMATIKAVE, SIPAS SHKALLËVE

SHKALLA E TRETË: KLASA E GJASHTË, SEMESTRI I

1.4 Tematika : Gjuha dhe komunikimi teatror

Përshkrimi i tematikës:

Vazhdimi i interpretimit duke marrë role dhe pjesë të thjeshta, që çlirojnë krijimtarinë, por tani bazuar mbi materiale konkrete që duhen interpretuar. Ata fillojnë të kuptojnë interpretimin e një materiali të shkruar, sipas bazës logjike, duke shmangur interpretimin e gabuar me kantilenë që trashëgohet nga klasa më të hershme. Duke qenë se fëmija është ekspozuar edhe më herët me poezinë, ata fillojnë të interpretojnë poezi e fabula të thjeshta me karaktere kafshësh, për të kaluar gradualisht tek poezi më të përgjithshme dhe tek tregime apo përralla të thjeshta. Kështu nxënësit fillojnë të zhvillojnë procese si: logjika, artikulimi, e folura skenike dhe krijimi i e karaktereve brenda një materiali të caktuar. Gjithashtu në këtë fazë do të eksplorojnë edhe me role të thjeshta regjisoriale, për t'u shtuar shfaqjeve finale edhe elemente artistikë të kostumeve, muzikës, skenografisë, ndriçimit, duke inkuadruar në këto role nxënës me prirje më të larta në këtë fushë se sa në interpretim, duke stimuluar punën në ansambël për krijimin e një përvoje skenike.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:

- **Krijimi i veprave teatrore:** Kupton logjikën e një materiali dhe interpreton sipas kësaj logjike, kupton theksat logjike, shprehjen sipas një karakteri, lojën sipas tij, krijimin e një pune të thjeshtë “regjisoriale”, demonstroi respektim të disiplinës skenike dhe punën në ansambël.
- **Performimi/interpretimi i veprave teatrore:** interpreton me elementet të gjuhës skenike, interpreton me theksa logjike, krijon figurë brenda tipareve të karakterit, ndërsa tregon një histori nëpërmjet tij, zbaton logjikën në interpretim.
- **Vlerësimi i veprave teatrore:** flet qartë duke përdorur elementet teatrore gjatë shpjegimit të interpretimit; fillon të përdorë një fjalor të

thjeshtë teknik për t'u shprehur në mënyrë artistike; shpjegon me fjalë të thjeshta përjetimet e interpretimit.

KLASA E GJSHTË / SEMESTRI I

Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës

Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të lëndës

Interpretimi:

- Interpretimi i karaktereve të thjeshta në një material të caktuar.
- Respektimi i ngjarjes dhe besimi në lojë.
- Interpretimi i materialeve poetike.
- Interpretimi me logjikë.
- Dëgjimi.
- Marrëdhënia shkak-pasojë.
- Interpretimi në ansambël.

Organizmi regjisorial:

- Caktimi i detyrave e roleve sipas aftësive.
- Zbatimi i roleve.
- Ndiurma reciproke në krijimin artistik.
- Vëmendja ndaj më shumë elementeve skenike .

- Krijon një karakter mbi një material të paracaktuar,por që ashtu si tek improvizimi e rituali e luan si për herë të parë.
- Zbaton parimet e besimit në lojën që po bën.
- Kupton logjikën edhe brenda tekstit poetik dhe e zbaton atë në interpretim.
- Çon më tej aftësinë e dëgjimit të partnerit dhe të veprimit shkak-pasojë.
- Zhvillon më tej përqendrimin e disiplinën skenike.
- Krijon individualisht duke konsideruar e respektuar të tjerët drejt një krijimi të përbashkët.
- Merr përsipër të kuptojë natyrën e grupit të caktuar se cili është më i përshtatshëm për secilën detyrë dhe pse. Argumenton me shokët për këtë.
- Mbikqyr apo respekton detyrën e roleve të caktuara.
- Respekton mendimin krijues të të gjithëve drejt një krijimi sa më të mirë në ansambël.
- Zgjeron në bashkëpunim aftësitë krijuese në grup, sipas elementeve.
- Vë në zbatim mjetet e komunikimit skenik, për të mbërritur një pjesë sa më të arrirë teatrore.

1.5 Tematika: Teknika dhe pjesë teatrale

Përshkrimi i tematikës:

Ndërsa zhvillon më tej aftësi për të cilat është ndërgjegjësuar në shkallën e parë, tani shkon më tej me materiale të një shkalle më të lartë vështirësie, pavarësisht se janë materiale që tani i njeh dhe i interpreton prej vitesh. Këto janë fabulat, poezitë me karaktere kafshësh, poezitë e thjeshta dhe përrallat apo legjendat. Tani nxënësi fillon të zbatojë krijimin e tij improvizues të një karakteri të trilluar mbi një material të strukturuar, që kërkon të kuptuar dhe të interpretuar logjik, pa anashkaluar as edhe një çast punën në ansambël, dëgjimin e partnerit dhe marrëdhënien shkak-pasojë. Tani karakteri fillon të ndërtohet në rrethana dhe në një fabul të paracaktuar që në krye të kohës etj.

Kjo tematikë do të zhvillojë edhe aftësi të tjera teatrale, si janë roli i regjisorit, i aktorëve, i detyrave të tjera skenike, si skenografi, kostumografi, përgjegjësi i zhurmave e i muzikës, duke ndihmuar një krijimtari më të plotë, në më shumë elemente teatrale.

Kjo fazë përfshin edhe hulumtime më të gjera në materiale nga ana e nxënësve, në kërkim të një poezie, fabule, apo përralle që u pëlqen ta interpretojë, pavarësisht se në fund do të varen nga mësuesi. Kjo do të sjellë më shumë njohuri mbi këto materiale, apo më shumë kërkime mbi kostumet, muzikën e skenografinë që mund të përshtatin apo se si t'i realizojnë me mjete të thjeshta, duke sjellë njohuri edhe në fusha të tjera që lidhen me teatrin. Materialet duhet jenë didaktike me vlerë krijimi artistik, që edukojnë ndërgjegjësimit, aftësim e vlera të caktuara, ndaj tematika e tyre është e detyrueshme. Pjesët në këtë fazë duhet të jenë në raport me detyrat e ngarkuara dhe synimin e arritur. Kjo linjë ka si qëllim edhe njohjen me mjete e elemente zhanri e konkrete skenike.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:

- **Krijimi veprave teatrale:** zhvillon më tej elemente të aktrimit e të skenës, që janë edhe elemente të gjuhës teatrale; zbulon dhe identifikon këto elemente në mjedisin e tyre; demonstroi zbatimin me ndërgjegje të këtyre elementeve gjatë lojës ose interpretimit të këtyre materialeve, krijon elemente artistike që përplotësojnë imazhe regjisoriale të shfaqjes, argumenton pse duhet apo nuk duhet të ketë një detyrë ose një rol të caktuar në shfaqje.
- **Performimi/interpretimi i veprave teatrale:** interpreton duke respektuar teknikën e interpretimit përmes rregullave të përcaktuara; interpreton sipas tematikës: fabul / poezi me karaktere, poezi, tregim/ përrallë me karaktere; interpreton duke respektuar elemente teatrale dhe duke krijuar në çdo element inskenimin e tyre

- **Vlerësimi i veprave teatrore:** shpreh qartë mendimin e vet emocional për pjesë teatrore, koncepte regjisoriale apo elementet artistike, duke përdorur gjuhën e fushës gjatë shpjegimit; e përjeton krijimin, respekton interpretimin e shokëve dhe punën në ansambël; respekton krijime teatrore të kulturave të tjera.

KLASA 6 / SEMESTRI I

Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës	Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të lëndës
<p>Poezi me karaktere kafshësh me dialog ose fabul</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krijim karakteri kafshe mbi një material të caktuar. <p>Poezi e thjeshtë :</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interpretim poezie të thjeshtë. <p>Përralla ose tregime të thjeshta me personazhe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interpretim i një përralle me personazhe, inskenuar me ‘regjisor’ dhe elemente regjisoriale . <p>Rregullat e interpretimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ruajtja e karakterit. - Respektimi i ngjarjes. - Luajtja si për herë të parë. - Dëgjimi i kujdesshëm. - Marrëdhënia shkak-pasojë. - Shqiptimi. - Krijimi individual dhe në grup. <p>Mjetet trupore:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sjelljet fizike sipas personazhit. - Komunikimi verbal sipas personazhit. - Ndjekja e logjikës së personazhit . 	<ul style="list-style-type: none"> - Krijon personazhin që i kanë caktuar ose që ka zgjedhur, duke krijuar një figurë origjinale mbi një material të paracaktuar, me strukturë të caktuar. - Dëgjon dhe reagon sipas rrethanave. - Kupton theksat logjike dhe i vë në zbatim në interpretim. - Artikulon qartë fjalët. - Zbulon aftësitë krijuese vetjake, në role apo detyra të caktuara ose të zgjedhura skenike. - Hulumton gamë të gjerë materialesh letrare për të gjetur atë që i përshtatet në interpretim. - Kupton rregullat e interpretimit dhe të detyrës skenike dhe zbaton disiplinën skenike. - Shoqëron të tjerët në krijimin në ansambël.

Tiparet skenike:

- Përcaktimi i roleve dhe detyrave .
- Argumentimi i tyre.
- Respektimi i roleve.

1.6 Tematika: Historia, teatri dhe shoqëria**Përshkrimi i tematikës:**

Ndërsa punon konkretisht me materiale pak më specifike zhvillon më tej njohuritë dhe informacione mbi historikun e teatrit, specifika të tij, por edhe materiale të tjera letrare që lidhen fort me teatrin; zhvillon dijet e tij mbi sensin logjik, ndjekjen e tij në interpretim, mesazhet artistike që përcjell teatri dhe rolin e tyre në histori, politikë e shoqëri; mëson më shumë mbi poezinë e materialet e tjera të interpretueshme, për specifikat e tyre, për zhanre të tjera si drama e tragjedia, për rëndësinë e regjisurës në teatër, cilat janë disa nga elementet skenike që i japin fytyrë regjisoriale një shfaqjeje etj.

Kjo tematikë do të ndalet në koncepte më të përparuara të teatrit, që lidhen me këto pjesë teatrore ose që marrin rrugë prej tyre, për t'u dhënë fëmijëve një panoramë më të gjerë historike e shoqërore. Përmes përrallës e poezisë ritualit fëmijët njihen me pasuri folklorike vendase, por edhe me pasuri krijuese nga bota, ata ndërthurin dijet e shkallës së parë ku kanë improvizuar me karaktere, me një strukturë të re dhe të përcaktuar dramaturgjike, duke ndërthurur natyrshëm shkallën e parë me një material me ngjarje të përcaktuar apo me natyrë specifike siç është poezia. Në këtë fazë aplikohen edhe më shumë elemente regjisoriale, ku mund të përfshihen kostume historike kombëtare apo nga bota, muzikë nga trevat tona apo kompozitorë të huaj, elemente skenografie më të përpunuara dhe tentativa latente konceptesh regjisoriale dhe minishfaqjesh të organizuara në ansambël.

Duke hyrë në shpjegimin e poezisë, mësuesi shpjegon edhe zhanre të tjera më të ndërlikuara se komedia, që u shpjegua në fazën e parë, si janë tragjedia e drama, si ka ndikuar teatri në historinë botërore e rende politike, por edhe fakte interesante mbi historinë e teatrit, si kuriozitete mbi faktin se dikur rolet e meshkujve luheshin nga femrat, që shfaqja Rikardi II u dha para komplotit për rrëzimin e Mbretëreshës Elizabetë, etj ., që tregojnë peshën e madhe që ka teatri, por për t'ua bërë sa më të dashur e më interesant fëmijëve këtë zhanër artistik.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:

- **Krijimi teatror:** mëson të kuptojë edhe zhanre të tjera teatrore apo në fusha të tjera të letërsisë, arrin të identifikojë e të konsolidojë lidhjen mes letërsisë e teatrit, duke përjetuar ndërgjegjësime kombëtar, ndërkombëtar e kulturor, përdor imazhe që i lidhen me fëmijërinë, zhvillon më tej aftësitë e krijuara në fazën e parë, krijon sipas zhanrit të caktuar, me elemente përkatëse teatrore.
- **Performimi/interpretimi teatror :** interpreton sipas zhanrit, punon në grup, interpreton sipas rrethanave historike e shoqërore që kërkon pjesa, vlerëson interpretimin e të tjerëve, respekton rolin apo detyrat e caktuara që i janë ngarkuar.
- **Vlerësimi teatror :** arrin të dallojë disa zhanre të caktuara, elemente teatrore të këtyre zhanreve, gjuhën e tyre komunikuese e artistike, shpreh qartë mendimin e qëndrimin e vet në lidhje me to, është në gjendje të kuptojë lidhjen mes një materiali dhe interpretimit, kupton dhe respekton kultura të tjera dhe një krijim të caktuar artistik në një kontekst të caktuar, duke u përpjekur të evidentojë elemente të ngjashme apo të ndryshme në kulturën e tij, argumenton mbi tipare të caktuara kulturore, me një gjuhë më të pasur teknike.

KLASA E GJASHTË / SEMESTRI I**Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës****Teatri në kontekst historik:**

- Lloji i interpretimit.
- Zhvillime të teatrit në histori.
- Zhvillime të zhanreve të të shkruarit në dramaturgji.
- Mesazhet që përcjell teatri.
- Zhvillimi i regjisurës.

Gjini të interpretimit

- Poezia.

Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të lëndës

- Mëson se në kohëra të ndryshme në teatër është interpretuar ndryshe.
- Mëson se në kohëra të ndryshme për teatrin është shkruar në forma të tjera (vargje, tekste, dramaturgji me gjuhë vepruese).
- Mëson se teatri përcjell mesazhe të forta shoqërore e politike, por në forma artistike
- Mëson se me kalimin e viteve në teatër filloi të zhvillohej regjia, që pasuroi elementet skenike.
- Mjetet e krijimit regjisorial në histori me shembuj.
- Merr informacione dhe shkëmben me mësuesin qëndrime personale ndaj poezisë si gjini dhe si interpretim.
- Merr informacione dhe shkëmben me mësuesin qëndrime personale ndaj fabulës si gjini dhe si

<ul style="list-style-type: none"> - Fabula. - Tregimi. - Përralla. - Drama. - Tragjedia. - Folklori. 	<p>interpretim.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Merr informacione dhe shkëmben me mësuesin qëndrime personale ndaj tregimit si gjini dhe si interpretim. - Merr informacione dhe shkëmben me mësuesin qëndrime personale ndaj përrallës si gjini dhe si interpretim. - Merr informacione mbi rrymën dhe specifikat e dramës e tragjedisë. - Merr informacione mbi rëndësinë e teatrit në histori. - Çon më tej ndërgjegjësimin mbi lidhjen e folklorit (përralla, fabula) me interpretimin teatror dhe krijon sipas njohjeve të veta të natyrshme folklorike. - Dallon gjinitë e shpjeguara dhe elementet që i karakterizojnë. - Mëson mbi lindjen dhe zhvillimin e regjisorës dhe rëndësinë e saj.
---	---

Qëndrime dhe vlera:

- Paraqet kuriozitet për interpretimin, pjesët teatrorë apo elementet skenike.
- Eksploron dhe zbulon elementet dhe veprat teatrorë, duke shprehur mendimin e vet ndaj këtyre elementeve.
- Kupton karakteristikat e interpretimit.
- Shpreh idetë e veta për teatrin.
- Shprehet artistikisht për një pjesë teatrorë.
- Demonstron vetëbesim në aktivitete të ndryshme artistike.
- Ka dëshirë për t'u shprehur dhe komunikuar në mënyrë të pavarur.
- Merr pjesë aktive në veprimtaritë teatrorë vetëm dhe në grup.
- Përdor imagjinatën dhe krijimtarinë për të krijuar dhe interpretuar.
- Demonstron këmbëngulje dhe disiplinë skenike në krijimet teatrorë.
- Bashkëpunon vetëm dhe me të tjerë në një veprimtari teatrorë.
- Respekton diversitetin e kulturave të ndryshme.

- Tregon respekt për veten dhe të tjerët.
- Mban qëndrim ndaj veprave ose elementeve të caktuara teatrore
- Njih dhe respekton trashëgiminë kulturore kombëtare dhe trashëgiminë e kulturave të tjera.
- Demonstron frymë bashkëpunimi dhe përgjegjësie gjatë interpretimit apo krijimit teatror
- Demonstron përqendrim dhe durim gjatë punëve krijuese dhe interpretuese.

2. REZULTATET E TË NXËNIT TË KOMPETENCAVE, SIPAS TEMATIKAVE, SIPAS SHKALLËVE

SHKALLA E TRETË: KLASA E GJASHTË, SEMESTRI II

2.1. Tematika: Gjuha dhe komunikimi teatror

Përshkrimi i tematikës:

Nxënësit shkojnë në një shkallë më të përparuar të gjuhës gjithëpërfshirëse teatrore. Tani ai/ajo fillon të eksperimentojë edhe me elemente të tjera teatrore, të cilat nuk lidhen domosdoshmërisht me fjalën e folur, siç janë etydi dhe krijimi simbolik, krijon me baza konvencionale për të kuptuar dhe zbatuar edhe elemente speciale teatrore, siç është “sikuri”. Kështu nxënësi çon në një shkallë më të avancuar njohuritë e tij mbi gjuhën skenike, fillon të mendojë për krijime më të avancuara dhe më të plota skenike, mëson të flasë edhe vetë me gjuhën e këtyre elementeve. Në këtë fazë nxënësit do të fillojnë të punojnë edhe me pjesë të thjeshta dramaturgjike, çka do të sjellë njohuri të përparuara edhe në këtë zhanër, pasi do t’u kërkohet të lexojnë nga kjo gjini për të gjetur pjesë të përshtatshme (të cilat më pas do të sugjerohen nga mësuesi). Edhe ana regjisoriale e shfaqjes do të çohet një hap më tej, duke e plotësuar më shumë me elemente regjisoriale, drejt tendencës për t’u kulmuar me një shfaqje të plotë në elemente në përfundim të semestrit, duke stimuluar punën në ansambël për krijimin e një përvoje sa më të pasur skenike, duke konsoliduar praktikisht njohuritë e marra deri më tani.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:

- **Krijimi i veprave teatrore:** Kupton se si funksionon etydi dhe materiali dramaturgjik dhe interpreton sipas kërkesave të tyre, kupton konvencionin dhe “sikurin”, lojën teatrale sipas një karakteri, krijimin e një pune më të plotë në konceptin “regjisorial”, demonstroi respektim të disiplinës skenike dhe punën në ansambël.
- **Performimi/interpretimi i veprave teatrore:** interpreton me elementet të gjuhës skenike, interpreton sipas kërkesave të dramaturgjisë e të simbolikës teatrore, krijon figurën brenda tipareve të karakterit, zbaton logjikën në interpretim, dëgjon dhe reagon sipas parimit shkak-

pasojë.

- **Vlerësimi i veprave teatrore:** flet qartë duke përdorur elementet teatrore gjatë shpjegimit të interpretimit; fillon të përdorë një fjalor të thjeshtë teknik për t'u shprehur në mënyrë artistike; shpjegon me fjalë të thjeshta përjetimet e interpretimit dhe të elementeve skenike.

KLASA 6 / SEMESTRI II

Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës	Shkathësitë për realizimin e kompetencave të lëndës
<p>Interpretimi:</p> <ul style="list-style-type: none">- Interpretimi pa fjalë.- Sikuri.- Interpretimi dramaturgjik.- Respektimi i ngjarjes dhe besimi në lojë.- Dëgjimi.- Marrëdhënia shkak-pasojë.- Interpretimi në ansambël . <p>Organizmi regjisorial:</p> <ul style="list-style-type: none">- Caktimi i detyrave e roleve sipas aftësive.- Zbatimi i roleve.- Zbatimi i elementeve më të plota skenike.- Ndihma reciproke në krijimin artistik.	<ul style="list-style-type: none">- Krijon pa fjalë.- Krijon duke përdorur sikurin.- Krijon duke përdorur konvencionin teatror.- Krijon një karakter dhe marrëdhënie mbi një material dramaturgjik.- Kupton logjikën e tekstit dramaturgjik dhe e zbaton atë në interpretim.- Çon më tej aftësinë e dëgjimit të partnerit dhe të veprimit shkak-pasojë.- Zhvillon më tej përqendrimin e disiplinën skenike.- Krijon individualisht duke konsideruar e respektuar të tjerët drejt një krijimi të përbashkët.- Merr përsipër të kuptojë natyrën e grupit të caktuar se cili është më i përshtatshëm për secilën detyrë dhe pse. Argumenton me shokët për këtë.- Mbikëqyr apo respekton detyrën e roleve të caktuara.- Respekton mendimin krijues të të gjithëve drejt një krijimi sa më të mirë në ansambël.- Zgjeron në bashkëpunim aftësitë krijuese në grup, sipas elementeve.- Vë në zbatim mjetet e komunikimit skenik, për të mbërritur një pjesë sa më të arrirë teatrore

2.1.Tematika: Teknika dhe pjesë teatrore

Përshkrimi i tematikës:

Ndërsa zhvillon më tej aftësitë e tij, tani përballlet me etydin, “sikurin”, konvencionin dhe interpretimin dramaturgjik. Nxënësit tani do të përballen me etyde të thjeshta, do të përdorin imagjinatën për të krijuar rrethana ku një objekt e përdorin në tjetër funksion nga ai origjinal, do të luajnë me sikurin dhe të gjitha ato që kanë mësuar deri tani do t’i aplikojnë fillimisht në pjesë të vogla me 1 akt për të mbërritur në një pjesë të tillë pak më të ndërlikuar, ku do të përfshihen elementet e aktrimit e ato të regjisurës që kanë mësuar deri tani, për të krijuar një shfaqje të plotë në ansambël.

Kjo fazë përfshin edhe hulumtime më të gjera në materiale nga ana e nxënësve, tani më specifike, pasi do të kërkojnë e do të lexojnë pjesë dramaturgjike, ndërsa mësuesi do të sjellë më shumë informacione mbi kokat më të rëndësishme të dramaturgjisë dhe pjesët më të njohura në botë e bë vend, duke zgjeruar njohuritë e tyre mbi dramaturgjinë dhe regjisurën, madje për këtë të dytën mund të sjellë edhe materiale krahasuese midis vënieve të ndryshme në skenë të së njëjtës pjesë.

Në varësi të repertorit të Teatrit Kombëtar mësuesi/ja i çon të shohin edhe një shfaqje, duke u shpjeguar konkretisht elementet, për të mbërritur sa më mirë në një qëllim final. Semestri mbyllet me vënien në skenë të një pjese të njohur botërore ose shqiptare dramaturgjik, përshtatur për kapacitetin e nxënësve.

Materialet duhet jenë didaktike me vlerë krijimi artistik, që edukojnë ndërgjegjësimit, aftësim e vlera të caktuara, ndaj tematika e tyre është e detyrueshme. Pjesët në këtë fazë duhet të jenë në raport me detyrat e ngarkuara dhe synimin e arritur. Kjo linjë ka si qëllim edhe njohjen me mjete e elemente zhanri e konkrete skenike.

Rezultatet e të nxënit për kompetencat e lëndës:

- **Krijimi i veprave teatrore:** zhvillon më tej elemente të aktrimit e të skenës, që janë edhe elemente të gjuhës teatrore; zbulon dhe identifikon këto elemente në mjedisin e tyre; demonstroi zbatimin me ndërgjegje të këtyre elementeve gjatë lojës ose interpretimit të këtyre materialeve, krijon elemente artistike që përplotësojnë imazhe regjisoriale të shfaqjes, argumenton pse duhet apo nuk duhet të ketë një detyrë ose një rol të caktuar në shfaqje.
- **Performimi/interpretimi i veprave teatrore:** interpreton duke respektuar teknikën e interpretimit përmes rregullave të përcaktuara;

interpreton sipas tematikës: etyd, sikur, pjesë dramaturgjike; interpreton duke respektuar elemente teatrore dhe duke krijuar në çdo element inskenimin e tyre

- **Vlerësimi i veprave teatrore:** shpreh qartë mendimin e vet emocional për pjesë teatrore, koncepte regjisoriale apo elementet artistike, duke përdorur gjuhën e fushës gjatë shpjegimit; e përjeton krijimin, respekton interpretimin e shokëve dhe punën në ansambël; respekton krijime teatrore të kulturave të tjera.

KLASA E GJASHTË / SEMESTRI II

Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës

Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të lëndës

Etyd me objekt / “sikuri”:

- Mini-ngjarje me objekt jashtë funksionit të tij origjinal.
- Krijon me sikur .

Pjesë dramaturgjike me 1 akt:

- Interpretim dramaturgjik.
- Vënie regjisoriale.

Pjesë e përshtatur dramaturgjike :

- Interpretim dramaturgjik.
- Vënie regjisoriale.

Rregullat e interpretimit:

- Krijimi konvencional.
- Krijimi me sikur.
- Krijimi i karaktereve më të plota.
- Interpretimi dramaturgjik.
- Luajtja si për herë të parë.
- Dëgjimi i kujdesshëm.
- Marrëdhënia shkak-pasojë.
- Shqiptimi.
- Krijimi individual dhe në grup.

Poezi me karaktere kafshësh me dialog ose fabul, poezi e thjeshtë, përralla ose tregime të thjeshta me personazhe

- Krijon një rrethanë dhe një miningjarje me një objekt, të cilin nuk e përdor në funksionin e tij origjinal.
- Krijon rrethana e miningjarje me sikur.
- Dëgjon dhe reagon sipas rrethanave .
- Zhvillon aftësitë e i zbaton në interpretim.
- Interpreton sipas parimeve të dramaturgjisë.
- Artikulon qartë.
- Zbulon aftësitë krijuese vetjake, në role apo detyra të caktuara ose të zgjedhura skenike.
- Hulumton gamë të gjerë materialesh letrare për të gjetur atë që i përshtatet në interpretim.
- Kupton rregullat e interpretimit dhe të detyrës skenike dhe zbaton disiplinën skenike.
- Shoqëron të tjerët në krijimin në ansambël.

<p>Mjetet trupore:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sjelljet fizike sipas personazhit. - Komunikimi verbal sipas personazhit. - Ndjekja e logjikës së personazhit . <p>Tiparet skenike:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Përcaktimi i roleve dhe detyrave. - Argumentimi i tyre. - Respektimi i roleve. 	
---	--

2.1 Tematika: Historia, teatri dhe shoqëria

Përshkrimi i tematikës:

Ndërsa punon konkretisht me materiale më të ndërlikuara zhvillon më tej njohuritë dhe informacione mbi historikun e teatrit, specifika të tij dhe vepra të njohura dramaturgjike, si shqiptare, edhe botërore; zhvillon dijet e tij mbi konvencionin, sikurin e etydin në teatër, mënyrën e interpretimit dramaturgjik, mesazhet artistike që përcjell teatri dhe rolin e tyre në histori, politikë e shoqëri; mëson më shumë mbi dramaturgjinë e regjisorën, për specifikat e tyre, në teatër, për historinë e tyre etj.

Kjo tematikë do të ndalet në koncepte më të përparuara të teatrit, që lidhen me këto pjesë teatrore ose që marrin rrugë prej tyre, për t'u dhënë fëmijëve një panoramë më të gjerë historike e shoqërore. Përmes pjesëve dramaturgjike ata njihen me krijime botërore e vendase dhe përmes konvencionit e sikurit zbulojnë aplikimin e tyre në historinë e teatrit. Në këtë fazë çohen edhe më tej elementet regjisoriale, duke pasuruar edhe më shumë dijet mbi kostumet historike, muzikën, elementet skenografike, konceptin regjisorial me një shfaqje më të plotë, të organizuar në ansambël.

Duke hyrë në shpjegimin e dramaturgjisë, mësuesi shpjegon konkretisht lidhje të saj me historinë botërore e rende politike.

Rezultatet e të nxënimit për kompetencat e lëndës:

- **Krijimi i veprave teatror:** mëson të njohë më thellë dramaturgjinë, arrin të identifikojë e të konsolidojë lidhjen mes letërsisë e teatrit, duke përjetuar ndërgjegjësime kombëtar, ndërkombëtar e kulturor, përdor imazhe që lidhen me imagjinatën, zhvillon më tej aftësitë e krijuara më herët, krijon sipas zhanrit të caktuar, me elemente përkatëse teatrore.

- **Performimi/interpretimi i veprave teatrore:** interpreton sipas zhanrit, punon në grup, interpreton sipas rrethanave historike e shoqërore që kërkon pjesa, vlerëson interpretimin e të tjerëve, respekton rolin apo detyrat e caktuara që i janë ngarkuar.
- **Vlerësimi i veprave teatrore:** arrin të dallojë disa zhanre të caktuara, elemente teatrore të këtyre zhanreve, gjuhën e tyre komunikuese e artistike, shpreh qartë mendimin e qëndrimin e vet në lidhje me to, është në gjendje të kuptojë lidhjen mes një materiali dhe interpretimit, kupton dhe respekton kultura të tjera dhe një krijim të caktuar artistik në një kontekst të caktuar, duke u përpjekur të evidentojë elemente të ngjashme apo të ndryshme në kulturën e tij, argumenton mbi tipare të caktuara kulturore, me një gjuhë më të pasur teknike.

KLASA E GJASHTË / SEMESTRI II

• Njohuritë për realizimin e kompetencave të lëndës.	Shkathtësitë për realizimin e kompetencave të lëndës.
<p>Zhvillimi i dramaturgjisë</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lloji i interpretimit. - Konvencioni në teatër. - Zhvillime të zhanreve të të shkruarit në dramaturgji. - Mesazhet që përcjell teatri . - Zhvillimi i regjisurës. <p>Gjini të interpretimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etydi. - Sikuri. - Pjesët dramaturgjike. 	<ul style="list-style-type: none"> - Mëson se si është zhvilluar dramaturgja . - Mëson mbi ndikimin e dramaturgjisë dhe lloje të ndryshme të saj. - Mëson mbi konvencionin në teatër. - Mëson mbi forma të tjera të interpretimit. - Mëson mbi rëndësinë sikurit. - Mëson më tej mbi konceptin regjisorial. <ul style="list-style-type: none"> - Merr informacione dhe shkëmben me mësuesin qëndrime personale ndaj dramaturgjisë si gjini dhe si interpretim. - Merr informacione dhe shkëmben me mësuesin qëndrime personale ndaj konvencionit si mjet krijues skenik. - Merr informacione dhe shkëmben me mësuesin qëndrime personale ndaj sikurit si mjet krijues skenik. - Merr informacione mbi rrymën dhe specifikat e dramaturgjisë.

- Merr informacione mbi rëndësinë e teatrit në histori.
- Çon më tej ndërgjegjësimin mbi lidhjen e dramaturgjisë vendase e botërore me interpretimin teatror dhe krijon me ndërgjegje sipas specifikave
- Dallon gjinitë e shpjeguara dhe elementet që i karakterizojnë
- Mëson mbi zhvillimin e regjiturës

Qëndrime dhe vlera:

- Paraqet kuriozitet për interpretimin, pjesët teatrorë apo elementet skenike.
- Eksploron dhe zbulon elementet dhe veprat teatrorë, duke shprehur mendimin e vet ndaj këtyre elementeve.
- Kupton karakteristikat e interpretimit.
- Shpreh idetë e veta për teatrin.
- Shprehet artistikisht për një pjesë teatrorë.
- Demonstron vetëbesim në aktivitete të ndryshme artistike.
- Ka dëshirë për t'u shprehur dhe komunikuar në mënyrë të pavarur.
- Merr pjesë aktive në veprimtaritë teatrorë vetëm dhe në grup.
- Përdor imagjinatën dhe krijimtarinë për të krijuar dhe interpretuar.
- Demonstron këmbëngulje dhe disiplinë skenike në krijimet teatrorë.
- Bashkëpunon vetëm dhe me të tjerë në një veprimtari teatrorë.
- Respekton diversitetin e kulturave të ndryshme.
- Tregon respekt për veten dhe të tjerët.
- Mban qëndrim ndaj veprave ose elementeve të caktuara teatrorë
- Njeh dhe respekton trashëgiminë kulturore kombëtare dhe trashëgiminë e kulturave të tjera.
- Demonstron frymë bashkëpunimi dhe përgjegjësie gjatë interpretimit apo krijimit teatror
- Demonstron përqendrim dhe durim gjatë punëve krijuese dhe interpretuese.

IV. Udhëzime metodologjike

Përdorimi i metodologjive efikase në procesin e të nxënësve të teatrit është kusht për rritjen e cilësisë së arritjeve nga ana e nxënësve, duke i dhënë secilit mundësinë të shfaqë dhe të zhvillojë potencialin artistik, që zotëron brenda vetes. Organizimi i mirë i procesit të mësimin të teatrit do të thotë që nxënësit të vendosen në situata konkrete dhe praktike, ku ata përjetojnë dhe provojnë vetë dukuritë dhe fenomenet teatrore. Kjo arrihet vetëm nëpërmjet një motivimi të drejtë dhe përkundrejt zhvillimit të një kompetence të caktuar e cila arrihet nëpërmjet rezultateve të të nxënësve dhe tematikave përkatëse mësimore.

Mësimdhënia e teatrit, për nga vetë natyra, nënkupton një veprimtari emocionale dhe fizike jo gjithmonë krejtësisht të vetëdijshme për nxënësit e kësaj grupmoshe. Çdo përmbajtje dhe veprimtari mësimore teatrore është e pëlqyeshme dhe krijon emocione, kur nxënësit drejtohen drejt një veprimtarie në mënyrë të vetëdijshme, çka u mundëson atyre shprehjen e potencialit të tyre intelektual/artistik në shumë aspekte.

Mësimdhënia e teatrit, synon gjithëpërfshirjen, motivimin, barazinë në të gjitha aspektet dhe bazohet në mësimdhënien dhe nxënien bazuar në kompetenca; mësimdhënien me në qendër nxënësin dhe mësimdhënien e nxënien e integruar.

Nxënësit e një klase janë të ndryshëm, për sa i përket mënyrës se si ata nxënë: individualisht, në grup, nën udhëheqjen e mësuesit, të pavarur, me anë të mjeteve konkrete etj.

Planifikimi dhe përzgjedhja e metodave të mësimdhënies në mësimin e teatrit mban parasysh:

- kompetencat kryesore të të nxënësve në teatër;
- lidhjen konceptuale, ruajtjen e koherencës vertikale të njohurive e aftësive në kuptimin që ndërtimi i çdo njohurie dhe edukimi i çdo aftësie mbështeten në ato të mëparshmet;
- formimin dhe forcimin e aftësive bazë skenike;
- rëndësinë e zbatimeve praktike skenike, brenda dhe jashtë klasës, të cilat lidhin konceptet e komunikimit e të kuptuarit në situata të jetës reale;
- rëndësinë e përdorimit të mjeteve teatrore konkrete didaktike dhe ato të teknologjisë;

- veçoritë e interpretimit në mënyrë individuale dhe në grup;
- nevojën e individit për të nxënë gjatë gjithë jetës;
- rëndësinë e qëndrimit pozitiv ndaj lëndës së teatrit dhe vlerësimit të përdorimit të gjithanshëm të saj;
- nxitjen e bashkëveprimit mësues-nxënës në kuptimin që në procesin mësimor mësuesi dhe nxënësi janë plotësues të njëri-tjetrit.

Një mësimdhënie e mirëmennduar dhe e mirëplanifikuar, krijon kushtet e nevojshme për një nxënie të suksesshme dhe lehtëson, si punën e mësuesit, ashtu edhe atë të nxënësit. Kompetencat teatrore dhe jo vetëm kjo lëndë janë të përcaktuara në këtë program, janë të ndërlidhura dhe zhvillohen nëpërmjet situatave të të nxënit që kanë në qendër pjesëmarrjen aktive të nxënësve. Ata janë aktivë kur përfshihen në veprimtari, eksplorime, krijime ose simulime të njohurive, interpretime/performime, qëndrime dhe gjykime. Për të siguruar këtë pjesëmarrje aktive të nxënësve, mësuesi duhet të krijojë një atmosferë që i bën ata të ndihen të lirshëm dhe të zhdërvjellët për të zhvilluar njohuritë e tyre në teatër.

Gjithashtu, është e rëndësishme që nxënësi të punojë me situata ku i kërkohen arsyetime apo përgjigje të pyetjeve të tilla si “...pse më pëlqen?”, “...a është vënë në skenë siç duhet?”, “...a është interpretuar mirë?” etj. Në këtë mënyrë ai nxitet të reflektojë mbi veprimet e tij dhe të ndërmarrë situata të reja.

Projektet kurrikulare afatgjata lejojnë nxënësin të aplikojë njohuritë dhe aftësitë që zotëron nga njëra anë dhe nga ana tjetër arrin të krijojë lidhje integrale me lëndë të tjera në fushën e arteve dhe jashtë saj. Edhe prezantimet e projekteve (shkalla 2), diskutimet, debatet gjatë realizimit të tyre janë mundësi shumë e mirë për realizimin e kompetencave skenike/artistike, por mbi të gjitha të kompetencave kyçe.

V. Udhëzime për vlerësimin

Në përputhje me parimet e qasjes së të nxënit bazuar në kompetenca, vlerësimi konsiderohet si element i mësimdhënies, i cili përqendrohet në nivelin e arritjes së kompetencave. Informacioni i siguruar nga vlerësimi i ndihmon mësuesit të kuptojnë anët e

dobëta dhe anët e forta të nxënësve në përmbushjen e kompetencave, u jep mundësi të përmirësojnë mësimdhënien dhe të pajisin nxënësin me informacionin përkatës për progresin e tij. Sigurisht është i domosdoshëm edhe vlerësimi i përmbajtjes lidhur me zotërimin e njohurive dhe demonstrimin e aftësive skenike nëpërmjet treguesve të besueshëm për progresin e tyre (*psh. vetëvlerësimi, interpretim i një sërë materialesh, portofol me punë artistike, prezantim me gojë, pjesëmarrja në një projekt kurrikular etj.*)

Vlerësimi përshkon gjithë procesin mësimor dhe i shërben përmirësimit të këtij procesi. Në teatër, ndryshe nga lëndët e tjera, mbështetet në parimin e individualizimit, ku çdo nxënës posedon dhe zhvillon prirje të veçanta, duke u shprehur në mënyrë individuale, por të bashkërenduara në një punë finale grupi. *Inkurajimi, imagjinata, shprehja origjinale dhe krijuese, interesimi, përjetimi artistik, interpretimi dhe prezantimi* i punëve artistike janë forma, të cilat ndihmojnë në vlerësimin e punës krijuese të nxënësve në arte. Gjithashtu, pjesëmarrja individuale dhe në grup, në aktivitetet artistike të ndryshme që organizohen në klasë, shkollë dhe në komunitet, janë pjesë e procesit të vlerësimit.

Vlerësimi mbështetet tërësisht në rezultatet e të nxënësve dhe objekt i vlerësimit janë krijimi i kompetencave teatrore të nxënësve, përmes krijimit, performimit/interpretimit dhe vlerësimit. Arritjet në fushën e teatrit dhe të arteve janë si individuale ashtu edhe në kontributin e tyre të punës në ansambël, prandaj duhet edhe të vlerësohen në të dyja aspektet.

Kjo gjë bëhet në funksion të matjes së kompetencave artistike të caktuara, që arrin të zhvillojë nxënësi gjatë procesit mësimor, vetëm ose në grup, përmes veprimtarisë praktike, d.m.th., përmes *të interpretuarit, të krijuarit, të analizuarit të pjesëve artistike* etj. Nxënësit vlerësohen, ndërsa demonstrojnë arritjet nëpërmjet veprimtarive e produkteve të ndryshme.

Portofoli i nxënësit, është një tjetër mundësi vlerësimi, është një koleksion i punimeve përgjatë vitit shkollor në teatër. Ai mund të përmbajë krijime, organizime dhe projekte kurrikulare, prodhime të ndryshme në dobi të veprimtarive të ndryshme shkollore, produkte të veprimtarive kurrikulare etj.

Vlerësimi i nxënësve në shkallën e parë, të dytë dhe të tretë bëhet sipas kompetencave përkatëse që ata duhet të zhvillojnë.

VI. Materiale dhe burime mësimore

Gjatë mëimit të teatrit për realizimin e kompetencave mësuesi përdor mjete didaktike dhe burime, të cilat nxënësi i prek, i shikon, i përdor, i dëgjon etj. Ai/ajo përdor mjete vizuale, teknologji të nevojshme, jep ndihma të veçanta, përshtat shembuj të ndryshëm, krijon ambiente për aktivitete alternative etj. Edhe teknologjia ka një ndikim të madh në këtë fushë duke ndihmuar nxënësit të eksplorojnë shfaqje, muzikë, metoda si të bëjnë diçka, elemente artistike, informacione për teatrin, materiale letrare, duke zhvilluar aftësitë e tyre në studimin e teatrit. Mësuesi përdor fjalë dhe fjali të qarta, të sakta, kuptimore dhe me një fjalor të pastër por të thjeshtë të gjuhës teatrore. Mësuesi siguron qasje përmes përdorimit të teksteve dhe materialeve të përshtatshme me moshën dhe mundësinë e nivelit të të mësuarit. Ai/ajo u prezanton/sqaron nxënësve përmbajtjet caktuara ose shkathtësitë që ata duhet të interpretojnë.

Mësuesi u krijon mundësi nxënësve të demonstrojnë apo prezantojnë me anë të mediave detyra dhe projekte të ndryshme.

Teatri studiohet përmes njohjes dhe përdorimit të mjeteve si shikim të shfaqjeve, kërkimi për elemente të nevojshme, që kërkon shfrytëzimin e luajtësve të mediave të ndryshme, TV, pajisje digjitale si kompjuterët, etj.

Përveç materialeve shfrytëzohen edhe burime mësimore si teksti shkollor, interneti etj.

Disa nga mjetet më të përdorshme didaktike janë:

- *Mjetet natyrore si:* vetë trupi i njeriut, zëri, etj.
- *Mjetet audio-vizuale si:* TV, magnetofon, video, video-projektor, kompjuter, internet, CD, DVD.
- *Mjetet verbale, tekstet si:* tekstet mësimore (të detyruara), libri i mësuesit, fletoret e punës, katalogë, libra jashtëshkollorë, albume që mund të përdoren në shkollë për të mbështetur punën e nxënësve dhe demonstruar vepra të ndryshme teatrore. Këto burime duhet të diskutohen dhe vlerësohen nga stafi si një pjesë e planit të tyre për teatrin. Ky plan duhet të jetë i rëndësishëm për të përzgjedhur burimet e dyta, të cilat ndihmojnë për të mbështetur nxënësit në punët e tyre krijuese dhe interpretuese, si dhe në kryerjen e krijimeve të ndryshme.
- *Mjedisi mësimor si:* (klasa, studio pune, ambient interpretimi etj.).